

Varyto, hudební časopis, vydávaný v letech 1878–91.

Varyto bylo na Moravě vydávané periodikum zaměřené především na klavírní tvorbu. Iniciátorem jeho vzniku byl Emanuel Binko, mimo jiné pedagog a skladatel, který časopis založil v roce 1878. Jeho prostřednictvím chtěl podporovat tehdejší hudební kulturu soudobých hudebníků a tím zvyšovat úroveň hudby ve školství i domácnostech.

K vydavatelské činnosti Binka pravděpodobně inspirovalo vydávání časopisu *Lyra Moravská*, za jehož zrodem stál Gustav Karel Sobotka, kterého však vyšel pouze jeden ročník. Časopis Varyto byl podobného zaměření, měl podobný obsah i vnější vzhled a stejné lhůty vycházení. V prvních třech letech existence vycházel časopis dvakrát měsíčně, od roku 1881 jedenkrát do měsíce. Do roku 1883 vydával Varyto hudební nakladatel Jan František Kubeš v Třebíči. Následně v průběhu roku 1884 začala periodikum tisknout lipská litografická firma C. G. Röder.

Obsahovým těžištěm časopisu byly především klavírní skladby. Mnohé skladby, které ale ve Varytu vyšly, byly určeny mimo klavíru nebo varhan také pro harmonium. To dnes můžeme považovat za dobový znak učitelského hudebního časopisu. Harmonium totiž v té době bylo v téměř každé učitelské domácnosti, a to často jako náhrada varhan. V menší míře se v periodiku objevovaly také vokální díla a skladby pro housle s doprovodem klavíru. Kromě praktických skladeb ale časopis obsahoval také hudebně teoretické a pedagogické články a jiné texty. Obálka pak poskytovala prostor inzerci, a to jak na produkty nakladatele Kubeše, tak například další hudební periodika. V průběhu existence se také několikrát změnil název časopisu: od prvotního *Varyto: časopis pro hudbu a zpěv* název dospěl až k verzi *Varyto: měsíčník věnovaný hudbě pro piano na dvě ruce a harmonium. Se „Zpěvní přílohou“*. S počtem stran se navyšovala také cena, šestistránkové první číslo stálo 20 krejcarů, poslední číslo s dvanácti stranami 80 krejcarů.

Repertoár Varyta do jisté míry odrážel vkus tehdejší společnosti – tiskem vycházely především stylizace společenských tanců (valčík, mazurka, kvapík a jiné) a pochodů. Taktéž byly v oblibě poslechově nenáročné klavírní skladby. Pro varhaníky byly k dispozici jednoduché varhanní předehry. Hlavním posláním časopisu bylo znázornění národního ducha té doby a Binkovy oddanosti vlasti. Během existence časopisu Varyto v jeho vydáních vyšlo přibližně 1100 skladeb od více než stovky skladatelů z Čech a Moravy. Ze svých skladeb zařadil Binko do časopisu 31 z nich.

Během čtrnácti let vydávání Varyta prošel časopis mnohými fázemi. Do té první se řadí první tři ročníky periodika. V té době časopis kromě not tvořila také jednostránková textová příloha, obsahující zprávy, články, inzerci nebo listárnu (sloužící pro komunikaci s redaktorem). Cenu Binko stanovil nejvýhodnější pro roční předplatitele, jelikož to bylo pro existenci periodika nejprospěšnější. Používal také všemožné strategie, jako například takovou, že zaslal potenciálním odběratelům první číslo, a kdo jej nepošle redakci zpět, bude považován za odběratele. Třetí ročník změnil svůj vzhled a také se stal časopisem zaměřeným čistě na klavírní tvorbu.

V roce 1880 však časopis neměl dostatek odběratelů, J. F. Kubeš proto pro své ztráty jeho vydávání ukončil, čímž se ukončila také první etapa Varyta.

Nevzdávající se Binko ale veškerou zodpovědnost i vlastnictví časopisu převzal a administrace se z Třebíče přesunula na příští tři roky do Třešti. Nejpublikovanějšími autory v té době byli Alois Hnilička, Josef Paukner nebo sám Emanuel Binko.

V době vlastního vydávání časopisu měl Binko také poměrně velký problém s dlužníky, přesto byla základna odběratelů dostatečná, aby současně začal vycházet další hudební časopis – Hudební Květy.

Se sedmým ročníkem Varyta přišla změna vzhledu i nakladatele – v roce 1884 s tiskem začal litografický ústav C. G. Röder v Lipsku. S Binkovým stěhováním také časopis změnil působiště na Brtnici u Jihlavy. Právě sedmý ročník lze považovat za vrchol zakončující vývoj periodika a jeho ustálení jako praktický klavírní časopis až do konce jeho existence.

Literatura

Culka, Zdeněk: Emanuel Binko: učitel-hudebník (Žďár nad Sázavou, 1965).

Zechová, Hana: Časopis Varyto Emanuela Binka a jeho klavírní repertoár (1878–1891) (Olomouc, 2017)

Dominika Volfová

Proč neuvádíte ČSHS? Tam najdete i soupis publikovaných skladatelů. V hlavičce musí být všechny alternativní názvy a případně místo činnosti.